
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra stokke i ”stolpehus - stabel” på Skjeggedal 806, Åmli kommune, Agder fylke, Norge

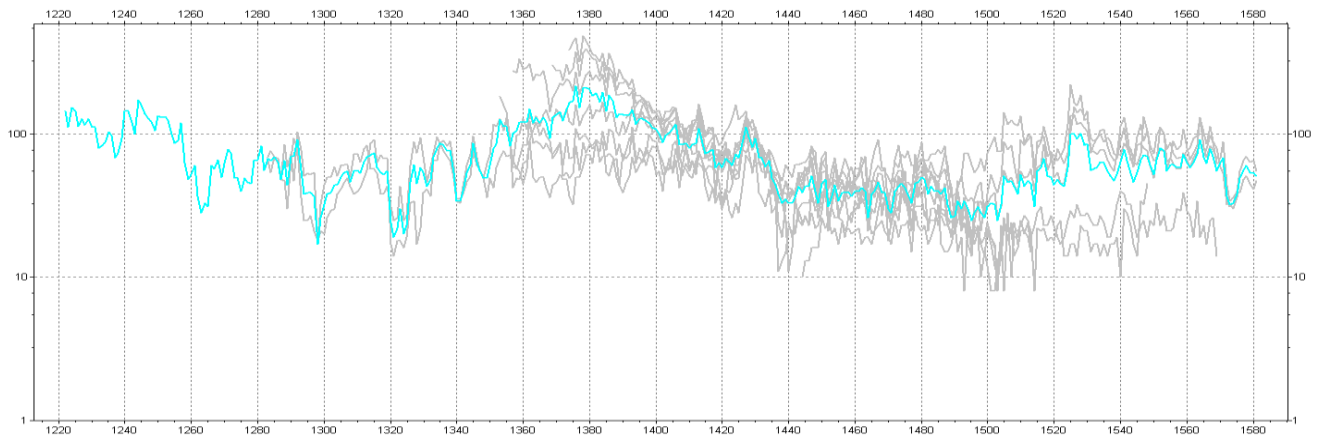

NNU Rapport 18 – 2023

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Åringskurver fra Skjeggedal stolpehus i stabel.
Middelkurve (M4913m01) markeret med cyan.

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder

Skjeggedal 806

Åmli kommune
Gnr/Bnr: 1/80

Koordinater: 58.75250 N, 8.12501 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Rolf Einar Huus

Træart: fyrretræ (*Pinus sylvestris*)

Undersøgt af: Niels Bonde, Claudia Baittinger og Magnus Hjorth
Jørgensen
NNU j. nr.: A9828, juni 2023.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Se endvidere Agder fylkekommunes oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

”stolpehus i stabel”

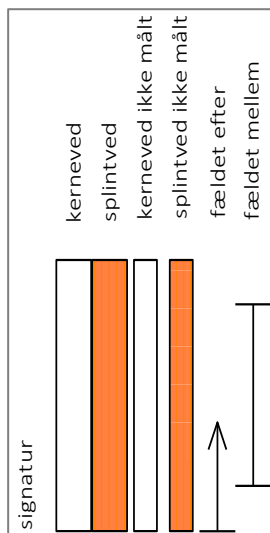
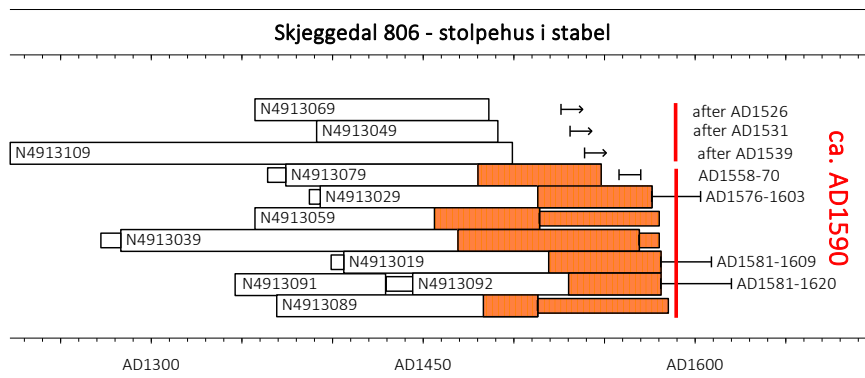
Der er undersøgt ti prøver fra 10 stokke/emner. Alle af fyrretræ (*Pinus sylvestris*).
Alle er udtaget som borekerner (se vedhæftede feltrapport).

Der er konstateret splintved på syv prøver.

Antallet af årringe i de undersøgte prøver varierer mellem 101 og 287).

Alle prøver er dateret

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Dateringsdiagram der angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala med angivelse af yngste, bevarede årring samt beregnede **fældningstidspunkt** for træerne, som de daterede prøver stammer fra. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Der er konstateret splintved på syv af de daterede prøver.

Tolkning:

Alle daterede prøver stammer fra træer, der formentlig er fældet ca. AD1590.

De enkelte prøver er ikke identificeret nærmere. Stolpehuset er nedtaget, og stokkene fra huset henlå i en stabel under en bygning.

Middelkurve

Årringskurverne fra de daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve **n4913m01** på 360 år, som dækker perioden AD1222-1581.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund- og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: ca.40 – 90.

For *t*-værdi: Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne udviklede grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af NTNU Vitenskapsmuseet Nasjonallaboratoriene for datering, Trondheim.

kurver	-	-	N4913m01	
-	start	dates	AD1222	
-	dates	end	AD1581	
aam01	AD1254	AD1744	5.13	N Aust Agder indenlands Setesdal
Aam02	AD1487	AD1837	----	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	6.66	N Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	5.67	N Vest-Agder m Aaseral
V AuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	9.06	N Vest-Agder minus Aaseral

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurver

Mean sequence - N4913m01

Dated AD1222 to AD1581

Contains the following files

N4913019.d dated AD1406 to AD1581 of type R 62 N
 N4913029.d dated AD1393 to AD1576 of type R 63 N
 N4913039.d dated AD1283 to AD1569 of type R 100 N
 N4913049.d dated AD1391 to AD1491 of type R 0 N
 N4913059.d dated AD1357 to AD1514 of type R 58 N
 N4913069.d dated AD1357 to AD1486 of type R 0 N
 N4913079.d dated AD1374 to AD1548 of type R 68 N
 N4913089.d dated AD1369 to AD1513 of type R 30 N
 N4913091.d dated AD1353 to AD1436 of type R 0 N
 N4913092.d dated AD1444 to AD1581 of type R 51 N
 N4913109.d dated AD1222 to AD1499 of type R 0 N

Katalog over undersøgte prøver

N4913019

A9828 Skjeggedal 806 stolpehus i stabel
Raw Ring-width PISY data of 176 years length
Dated AD1406 to AD1581
62 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 58.89 Sensitivity 0.18
Interpretation: AD1581-1609

N4913029

A9828 Skjeggedal 806 stolpehus i stabel
Raw Ring-width PISY data of 184 years length
Dated AD1393 to AD1576
63 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 67.98 Sensitivity 0.21
Interpretation: AD1576-1603

N4913039

A9828 Skjeggedal stolpehus stabel
Raw Ring-width PISY data of 287 years length
Dated AD1283 to AD1569
100 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 45.97 Sensitivity 0.21
Interpretation: after AD1569 (ca. AD1580)

N4913049

A9828 Skjeggedal stolpehus stabel
Raw Ring-width PISY data of 101 years length
Dated AD1391 to AD1491
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 72.27 Sensitivity 0.17
Interpretation: after AD1531

N4913059

A9828 Skjeggedal stolpehus stabel
Raw Ring-width PISY data of 158 years length
Dated AD1357 to AD1514
58 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 98.15 Sensitivity 0.16
Interpretation: after AD1514 (ca. AD1580)

N4913069

A9828 Skjeggedal stolpehus stabel
Raw Ring-width PISY data of 130 years length
Dated AD1357 to AD1486
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 88.18 Sensitivity 0.18
Interpretation: after AD1526

N4913079

A9828 Skjeggedal stolpehus stabel
Raw Ring-width PISY data of 175 years length
Dated AD1374 to AD1548
68 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 83.10 Sensitivity 0.19
Interpretation:AD1558-70

N4913089

A9828 Skjeggedal stolpehus stabel radii a+c
Raw Ring-width PISY data of 145 years length
Dated AD1369 to AD1513
30 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 96.68 Sensitivity 0.19
Interpretation: after AD1513 (ca. AD1585)

N4913091

A9828 Skjeggedal stolpehus stabel radii a+c
Raw Ring-width PISY data of 84 years length
Dated AD1353 to AD1436
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 69.29 Sensitivity 0.20
ref: N4913092

N4913092

A9828 Skjeggedal stolpehus stabel radii b+d
Raw Ring-width PISY data of 138 years length
Dated AD1444 to AD1581
51 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 68.14 Sensitivity 0.20
Interpretation: AD1581-1620

N4913109

A9828 Skjeggedal 806 stolpehus stabel
Raw Ring-width PISY data of 278 years length
Dated AD1222 to AD1499
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 60.44 Sensitivity 0.20
Interpretation: after AD1539

**FELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I AGDER**

Dendrokronologisk objekt:	Stolpehus stabel ligger under bygning på Skjeggedal 806
Fylke:	Agder
Kommune:	Åmli
Gnr/Bnr:	1/80
Prøvene tatt av:	Rolf Einar Huus
Dato for prøvetaking:	01.12.2022
Koordinater	58,75257°N 8,12500°Ø

Prøve Nr:	Etg / ev del av hus	Rom/Bygn del.	Del.	Sted på del.	Bark. Bast Ja/Nei	Be- arb. Ja/Nei.	Kommentar.
1-10				10 prøver tatt vilkårlig på stokker alle tatt på uarbeidet kant			
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							